

КОНТРОЛЬ І ОЦІНКА ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Контроль знань являє собою процес виявлення обсягів, якості, властивостей, придатності наявних у студентів знань вмінь та навичків, їх застосування в практичних ситуаціях виробничого процесу. У цьому плані особливого значення набирає правильний вибір видів, форм, методів і об'єктів контролю. З досвіду та практики, що склалось у вітчизняній педагогіці, можна говорити про наступні види контролю: попередній, поточний, проміжний, підсумковий та контроль залишкових знань.

Попередній контроль проводиться з початком вивчення дисциплін і має діагностичну функцію, орієнтуючи викладача на вибір найбільш ефективної методики викладання відповідної дисципліни.

Поточний контроль передбачає перевірку знань студентів по кожній із тем дисципліни у ході аудиторних занять. За результатами поточного контролю визначається рейтинг успішності студентів.

Проміжний контроль здійснюється після вивчення певної частини (кредиту) дисципліни з метою виявлення якості засвоєння студентами знань та цілісного розуміння їми теоретичних засад певних видів діяльності.

Підсумковий контроль проводиться по кожній з дисциплін як підсумкова атестація студента. Тут слід звернути увагу на те, що поширений сьогодні предметно-модульний контроль не може відображати об'єктивне уявлення про рівень знань студентів. Справа в тому, що при предметно-модульному контролі оцінка знань студентів формується з оцінок засвоєння їми окремих, у т. ч. і другорядних фрагментів, частин дисципліни, оволодіння якими може не відображати оволодіння всією системою знань, що формуються по дисципліні. Нерідко сума балів, отриманих студентами за кожен із таких фрагментів, є досить значною, в той час як загальний рівень знань студента не відповідає його бальному рейтингу по даній дисципліні. За таких умов саме підсумкова атестація може корегувати оцінку поточного рейтингу студентів як у позитивному, так і в негативному напрямку, наближаючи її до найбільш об'єктивного значення.

Контроль залишкових знань має проводитись вибірково для дисциплін і навчальних груп студентів у кінці кожного року. Перелік дисциплін і груп обирається деканатом.

Основними формами контролю можуть бути: попереднього — опитування, бесіда; поточного — опитування, ділова гра; проміжного — контрольна робота, звіт; підсумкового — залік, іспит; контролю залишкових знань — виконання комплексних контрольних завдань.

Методика проведення контролю залежать від того, що обрано його об'єктом: наявний матеріал, який мали засвоїти студенти; здатність студентів використовувати отримані знання для вирішення практичних ситуацій; здатність переносити знання на вирішення нових завдань. У першому випадку можуть застосовуватись такі методи, як тестування, усні чи письмові відповіді на контрольні питання, виступи, доповіді на семінарських заняттях і т. ін. У другому — виконання контрольних робіт, вирішення ситуаційних завдань, розробка певних документів, рефератів, статей, аналітичних оглядів, складання звітів тощо, у третьому — контекстний метод, заснований на перевірці здатності студента виконувати завдання сформовані на основі міждисциплінарних зв'язків, тобто перевіряються не самі знання, а вміння, готовність, рівень компетентності студентів до їх використання в комплексі.

При організації контролю знань студентів слід дотримуватись наступних вимог: контроль має бути регулярним; контроль має охоплювати всіх студентів без виключення; контроль має бути оптимальним у часі; об'єкт контролю повинен бути таким, щоб формувалась можливість об'єктивного уявлення про рівень знань студентів.

Важливим елементом контролю є показники його результату. Як правило, основним показником результату контролю є оцінка. Остання розуміється як визначення ступеню відповідності реальних показників знань, умінь, навичок, отриманих студентами тим, що встановлені відповідними нормами чи кваліфікаційними вимогами до фахівця, або ж певним контрольним показникам. Слід зазначити, що оцінка носить не тільки і не стільки кількісний характер, як саме має вказувати на якість отриманих знань. У свою чергу, якість знань має характеризувати їх трудомісткість, що відповідає вимогам кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

За таких умов система оцінювання знань повинна не тільки забезпечувати об'єктивне виявлення рівня знань, вмінь та нова-

чок у студентів, а й містити єдині критерії та методи такого виявлення. Необхідно чітко визначити, які завдання, вправи, роботи необхідно виконати студенту, щоб показати той чи той рівень засвоєння навчального матеріалу або ж рівень його готовності до виконання посадових обов'язків за професійним призначенням. Критерії оцінки мають складатись з показників, що характеризують ступень складності виконуваних студентами завдань. Тобто, рівень оволодіння знаннями, вміннями та навичками визначається через здатність студентів виконувати різні за складністю (а не тільки кількістю чи обсягом) завдання.

Таким чином, контроль знань і визначення їх оцінки мають бути спрямовані на виявлення здатності студента виконувати різні за складністю завдання по комплексному використанню вивченого навчального матеріалу з однієї чи кількох дисциплін. Тільки за таких умов ми можемо сформулювати об'єктивне уявлення про якість підготовки наших студентів відповідно до стандартів європейської освіти.

*В. В. Іванченко, старш. викл.,
кафедра психології та педагогіки*

ДУХОВНО-МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ ЯК НАЙВАЖЛИВІША СКЛАДОВА ОСОБИСТОСТІ В ІННОВАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Сьогодні наша держава, як і весь світ, стурбовані проблемою виховання особистості і громадянина. Важливим з цієї точки зору виглядає завдання формування світогляду, духовно-моральних цінностей підростаючого покоління.

Виховання і навчання в освітньому процесі має виключне значення, бо саме воно працює на майбутнє країни і є важливим засобом збереження національної ідеї і самобутності; сприяє розвитку національної свідомості і самосвідомості.

Як свідчить історія: саме у вищих навчальних закладах народжувалися нові знання, створювалися наукові теорії і формувалися універсальні світоглядні позиції для розуміння сенсу життя людини, світу.